

NİĞDE- BOR'DA ERETNAOĞULLARI'NA AİT İKİ KİTABE

Yrd.Doç.Dr. Mehmet ÖZKARCI*

Niğde'ye 12 km. uzaklıkta olan Bor ilçesinde Eretnaoğulları döneminde (1335-1381) yapıldığı anlaşılan iki yapının inşa kitabesi bulunmaktadır. Bunlar Hacı Kemal Camii (746 H./1345-46 M.)¹ ve Mevlevihâne'nin (760 H./1358-59 M.) kitabeleridir. Bu iki yapı yıkılmış olup, sadece inşa kitabeleri günümüze ulaşmıştır; kitabeler de sonradan iki çeşmenin üzerine yerleştirildiği için pek dikkat çekmemiştir.

Orta Anadolu'da kurulmuş olan Eretna (Ertena) Devleti, 1335-1381 yılları arasında hüküm sürmüştür. aslen Uygur Türkleri'nden olan beyliğin kurucusu Alâeddin Eretna, İlhanlı ordusuyla birlikte Anadolu'ya gelen ve "noyan" ünvanını taşıyan emirlerdendir. İlhanlı hükümdarı Ebû Said Bahadır Han 1316 yılında tahta geçince Emîr Çoban'ın oğlu Timurtaş'ı Anadolu valiliğine getirdi. Timurtaş, babası Emîr Çoban'ın 1327'de öldürülmesi üzerine Ebû Said Bahadır Han'dan korkup Memlûk Sultanı'na sığınmak için Mısır'a giderken yerine kayınbiraderi Alâeddin Eretna'yı bıraktı. Eretna, Anadolu valiliğini vekâleten yürüttüğü sırada Ebû Said Bahadır Han bu göreve Celâyirli Büyük Şeyh Hasan'ı tayin etti. Ancak Şeyh Hasan Anadolu valiliğini üzerine almayarak sadakatine çok güvendiği Eretna'yı vekil bıraktı. Ünlü Seyyah İbn Batuta, 1333'de Niğde ve Aksaray'a uğramış ve Emîr Eretna'nın bu yerleri Irak Sultanı (Celâyirli Şeyh Hasan) adına idare ettiğini belirtmektedir. Ebû Said Bahadır Han'ın 1335'de çocuksuz olarak genç yaşında ölümü üzerine başlayan iç mücadele, İlhanlılar'ın süratle parçalanmasına sebep oldu; imparatorluğun yıkıntısı üzerinde birçok devletler kuruldu².

Eretna, 1327 tarihinden Ebû Said Bahadır Han'ın 1335'deki ölümüne kadar, Ebû Said'in bir valisi olmaktan ileriye gidememiş; yalnız "emîr" ve "noyan" ünvanlarını almıştır. Fakat Emîr Eretna, Ebû Said Bahadır Han'ın ölümünden sonra İlhanlılar ile olan ilişkisini kesmiş; ancak taht mücadelesi için İran'a giderken kendini tekrar yerine vekil bırakan Celâyirli Şeyh Hasan ile manevi bağını devam ettirmiştir. Bu durum siyasi nüfuzunu kuvvetlendirmek isteyen Eretna için iyi bir fırsat oldu ve beyliğin temellerini attı. Alâeddin Eretna, 1337-1341 yılları arasında Memlûk Sultanı'nın himayesi altına girerek Anadolu'daki görevini sürdürmüş ve Sultan adına hutbe okutup, sikke kestirmiştir. Eretna, Memlûk Sultanı Melik Nasır'ın 1341'de ölümünden sonra bağımsızlığını ilân ederek, önce Sivas sonra Kayseri merkez olmak üzere, kendi adına hutbe okutup "Alâeddin "ünvanıyla gümüş sikke kestirmiştir. Üstün vasıflara sahip olan Sultan Alâeddin Eretna, ülkesini adalet ve şefkatle idare ettiğinden ve aynı zamanda seyrek sakallı olduğundan dolayı halk kendisine "Köse

Peygamber" lakabını vermiştir. Eretna, içinde Niğde olmak üzere Ankara ve Konya'dan Erzurum'a kadar olan geniş toprakları hâkimiyeti altına almıştır. Sultan Alâeddin Eretna 1352'de ölünce yerine oğlu Gıyasüddin Mehmet Bey (1352-1365) geçti. Mehmet Bey 1365'de emirleri tarafından öldürülmesi üzerine oğlu Alâeddin Ali Bey (1365-1380) hükümdar oldu. Eretnaoğlu Mehmet Bey'in öldürülmesini fırsat bilen Karamanoğlu Alâeddin Bey, iç karışıklıktan faydalanarak 768 H./1366-67 M. yılında Konya, Aksaray ve Niğde'yi ele geçirdi. Alâeddin Ali Bey'in ölümünden sonra yerine oğlu II. Mehmet Bey (1380-81) yedi yaşında tahta çıkarıldı ve Eretna Devleti 1381'de Kadı Burhâneddin tarafından yıkıldı³.

Oldukça geniş topraklar üzerinde hüküm süren Eretna Devleti'nden (1335-1381), komşularına göre az sayıda mimari eser günümüze gelmiştir. Herhâlde, Anadolu Selçuklularının önemli yerleşme merkezlerinde oldukları için, imar faaliyetlerine gerek duyulmamış olabilir. Belki de, yapıların kitabelerinin sökülmesi veya vakfiyelerinin elimize geçmemiş olması sebebiyle Eretna dönemine ait yapıları yeterince tesbit etmek mümkün olmamıştır. Ayrıca Eretna Devleti'nin siyasi ömrü komşularına göre kısa olduğu için yapılanma faaliyeti de az olabilir. Aynı şekilde Bor 1335-1366 yılları arasında bu beyliğin hâkimiyetinde olduğu halde, sadece iki yapının kitabesiyle karşılaşmaktayız. Bu durum, Eretnalılar döneminde bunlar dışında ya hiç eser yapılmadığını, ya da yapıların veya kitabelerinin günümüze ulaşmadıklarını gösterir.

I- Hacı Kemal Camii İnşa Kitabesi:

Borlu araştırmacı ve yazar Halil Ataman, 746 H./1345-46 M. tarihli kitabenin, Köprübaşı (Sırrıoğlu) Mahallesi'ndeki Hacı Kemal Camii'nin ilk kitabesi olduğunu ve bu yapının en son Şeyh Hasan Camii olarak tanındığını belirtmektedir. Cami 1934 yılında yol açma sebebiyle yıkılınca, inşa kitabesi bir vatandaş tarafından alınarak Harım Mahallesi'ndeki Urusoğlu Camii'ne konmuş; daha sonra caminin kuzey tarafındaki çeşme tamir edilirken bu kitabe çeşme nişinin güney duvarına yerleştirilmiştir. Hacı Kemal Camii yıkılınca arsanın bir kısmı yola gitmiş, bir kısmına da apartman yapılmıştır⁴.

Kısmen tahrip olan inşa kitabesinin, 0,35 x 0,75 m. ölçülerindeki mermer levha üzerine nesih hatla üç satır olarak yazılmıştır (Resim=1).

۱- بِسْمِ اللّٰهِ الْحَكْمِ لِلّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ

۲- کوسه پیامبر درکه (؟) اکر (؟) کله باهل جنة النعام

۳- فاتحه باخلاص و فلاق و ناس تاریخ لسنة ستہ و اربعین و سبعمائه

- 1- Bismillâh, el-hükümülillâh, ve'l-hamdülillâh
- 2- Köse Peyâmbet derki (?) eğer (?) gele bi-ehli cennet'in- ni'âm.
- 3- Fâtiha, bi-ihlâs, felâk ve nâs târih li-seneti sütte ve erba'in ve seb'a müc.

[Allah'ın adıyla başlarım, hüküm Allah'a aittir ve Allah'a hamd olsun Köse Peygamber (Alâeddin Eretna), her kim (buraya ibadet etmek için) gelirse Ni'âm Cenneti'ne nail olmalarını ve fâtiha, ihlâs felâk ve nas surelerini (okumalarını) arzu eder. (Yapının inşa) tarihi 746 (hicri) senesidir.]

Res. 11. Bor'da Hacı Kemal Camii İnşa Kitabesi

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, kitabenin bazı kelimeleri tahrip olmuştur. Aynı şekilde ikinci satırın ilk kelimesi de kısmen tahrip olmakla birlikte "Köse" şeklinde okuyabildik; böylece burada "Köse Peygamber" lakabı ile karşılaşmaktayız. Kitabede "Peyâmbet", olarak yazılan kelime Farsça olup, "Peygamber" manasındadır⁵. "Köse Peygamber", Eretna Devleti'nin kurucusu Sultan Alâeddin Eretna'nın (1335-1352) lakabıdır. Üstün vasıflara sahip olan Eretna, ülkesini adalet ve şefkatle idare ettiğinden ve aynı zamanda seyrek sakatlı olduğundan dolayı halk kendisine "Köse Peygamber" lakabını vermiştir⁶. Ayrıca kitabedeki 746 H./1345-46 M. tarihi de, Sultan Alâeddin Eretna'nın (1335-1352) hükümdarlık yıllarına rastlamaktadır. İnşa kitabesine göre yapının, Köse Peygamber (Sultan Alâeddin Eretna) tarafından yaptırıldığını sanmaktayız. Bu kitabe; bir hükümdarın adının yerine, lakabının yazılmış olması yönünden ve tesbit edebildiğimiz kadarıyla Bor'da günümüze ulaşan

en erken tarihli kitabe olması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi, Hadil Ataman bu kitabenin, Bor Hacı Kemal Camii'nin ilk kitabesi olduğunu belirtmektedir. Camii'nin mimari ve süsleme özellikleri hakkında bilgimiz yoktur. Ayrıca Hacı Kemal Camii'nin 746 H./1345-46 M. yılında da aynı isimle mi anıldığını veya daha sonra Hacı Kemal adındaki çalısın camiyi tamir veyahut yeniden inşa ettirerek bu ismin sonradan mı verildiğini kesin olarak bilemiyoruz. Bununla birlikte yapının adı, 1500 M. tarihli Karaman Evkaf Defteri'nde Hacı Kemal Mescidi olarak geçmekte ve mescidin iki parça mevkufu olduğu zikredilerek Mevlâna Ömer'in tasarrufunda olduğu belirtilmektedir⁷. Ayrıca Rebülevvel 937 H./Ekim 1530 M. tarihli Bor Şer'i Mahkeme Sicili'nde, Hacı Kemal'in torununun, dedesinin türbesi hakkında bir davası bulunmaktadır. Yine 1528 M. ve 1530 M. tarihli Bor Şer'i Mahkeme Sicili'nden Hacı Kemal'in camii, medrese, sıbyan mektebi, türbe ve kervansaraydan oluşan bir külliye yaptırıldığını öğreniyoruz. Ayrıca kervansarayın senelik onarımı için ayrılan para kullanılmassa, bu paranın Sırhoğlu (K. prubası) Mahallesi'ndeki Hacı Kemal Camii'nin sandığına verilmesi belirtilmektedir⁸. Hacı Kemal Külliyesi'ni oluşturan hiçbir yapı günümüze ulaşmamıştır. Medrese, daha önce Bor Sokullu Mehmet Paşa (Yeni) Hamamı'nın (1574 yılı civarı) yerinde bulunuyormuş, medrese yıkılarak yerine hamam yapılmıştır⁹. Medresenin yanında yer alan sıbyan mektebi medreseyle birlikte ortadan kaldırılmış, kervansarayın da yerine Belediye Binası yapılmıştır. Cami ise 1934'de yıkılarak yerinden yol geçirilmiş,

türbenin de ne zaman yok olduğunu bilemiyoruz¹⁰.

Hacı Kemal Külliyesi'nin Eretnağulları döneminde 746 H./1345-46 M. yılında mı veya daha sonra mı inşa edildiğini kesin olarak bilemiyoruz. Fakat 1530 M. tarihli Bor Şer'i Mahkeme Sicili'nde Hacı Kemal'in torununun, dedesinin türbesi hakkında davası bulunduğuna göre külliye XV. yüzyıl içinde yapılmış olabilir. Durum böyle olunca Hacı Kemal, 746 H./1345-46 M. tarihli camiyi tamir ettirerek veya yeniletti-
rerek etrafına külliyenin diğer yapılarını inşa ettirmiş olabilir. Ayrıca Türk mimari-
sinde bazı yapılar, daha sonra kim tarafından tamir ettirilmişse, onun ismiyle de
anılmıştır. Hacı Kemal'in hayatı hakkında da bir bilgimiz yoktur.

II- Mevlevihâne'nin İnşa Kitabesi:

Mevlevihâne'nin inşa kitabesi, Kale Mahallesi, Kenar Sokak'ta yer alan ve bugün fonksiyonunu kaybeden çeşmenin üzerindedir (Resim=2). Kitabe, çeşme nişinin doğu duvarına yerleştirilmiş ve 0.43 x 1.40 m. ölçülerindeki mermer levha üzerine nesih hatla üç satır olarak yazılmış ve ortadan çatlamıştır (Resim=3).

- ١- عمر هذه العمارة المباركة المولوية فى ايام الدولة السلطان
- ٢- الاعظم شاهنشاه المعظم سلطان السلاطين العرب و العجم ابو الفتح محمد
- ٣- ابن ارتنا خلد ملكه على يد اضعف عباد الله سلطان شاه المولوى سنة ستين و سبعمايةه

- 1- 'Ammere hazihi'l-Îmârete'l-mübâreke'te'l-mevleviyyete fi eyyâmi'd-devleti's-Sultân
- 2- el-a'zam şâhişâhu'l-mu'azzam Sultânus-selâtînü'l- arab ve'l-acem Ebûl-Feth Muhammed
- 3- İbn Ertenâ hallede mülkehu 'alâ yed-i ez'af-ı 'ibâdillâh Sultân Şâh el-Mevlevî senete sittûn ve seb'a mil

[Bu mübarek Mevlevihâne sultanların sultanı, şahların şahı arap ve acemin sultanı, Ertana'nın oğlu Ebu'l-Feth Muhammed'in hükümdarlığı zamanında -Allah onun saltanatını daim kılsın-, Allah'ın en zayıf kulu Mevlevî Sultan Şah'ın gayretiyle 760 (hicri) senesinde yapıldı.]

Ayrıca inşa kitabesinin alt kısmındaki küçük nişin içinde 0.40 x 0.48 m. ölçülerinde iki satırlık kırık bir mermer kitabe parçası daha bulunmaktadır. Bu kitabe'deki yazılar da, inşa kitabesiyle aynı karakterde olup, nesih hatla yazılmıştır. Birinci satıra "Kelime-i tevhid", ikinci satıra "duâ" yazılmış ve satırların son kısımları mevcut değildir (Resim=3).

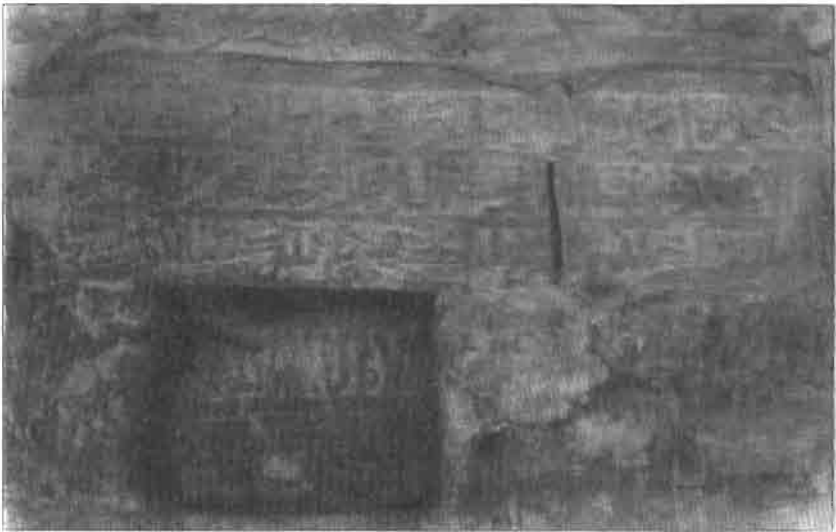
١- لا اله الا الله محمد ...

٢- اللهم صل علي محمد...

- 1- Lâilâhe illâllâh Muhammed...
- 2- Allâhümme Salli 'alâ Muhammed...

Resim 2: Bor Kale Mahallesi, Kezir Sokak'taki egme

Resim 3: Bor Mevlevihanesi'ni Inşa Kırabesi

İnşa kitabesine göre mevlevihâne, Eretna Devleti'nin hükümdarı Mehmet Bey'in (1352-1365) saltanatı zamanında, Mevlevi Şeyhi Sultan Şah tarafından 760 H./1358-59 M. yılında yaptırılmıştır. Tesbit edebildiğimiz kadarıyla Bor Mevlevihânesi'nin inşa kitabesi, günümüze ulaşan en erken tarihli mevlevihâne kitabesidir; bu yönüyle Türk mimarisi açısından büyük önem taşımaktadır. Çeşmede yer alan her iki kitabenin, mevlevihâne yıkılınca buraya yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Mevlevihâne'nin ne zaman yıkıldığını ve mimari durumu hakkında bilgimiz yoktur. 7 Kânun-ı Evvel 1327/30 Kasım 1911 tarihli Konya Mevlâna Dergâhı Postnişini Veled Çelebi'nin zamanına ait bir belgede, Osmanlı topraklarındaki 63 mevlevihânenin adı geçerken, Bor Mevlevihâne'sine yer verilmemiştir¹¹. Bu durum da Bor Mevlevihânesi'nin 1911'den önce ortadan kalktığına işaret edebilir. Bu yapının önceden Kale Mahallesi'nde olduğunu sanıyoruz. Evliya Çelebi de yapının mimari durumu hakkında bilgi vermeden Bor Kalesi'nde "Kisbî Mustafa Efendi Tekkesi" olduğunu belirtmektedir¹². Fakat bu yapının tanıtmaya çalıştığımız Mevlevi Dergâhı olup olmadığını kesin olarak bilmemekle beraber, büyük bir ihtimalle, 760 H./1358-59 M. tarihli Bor Mevlevihânesi olduğunu düşünmek mümkündür. Belki Evliya Çelebi Bor'u ziyaret ettiği zaman tekkenin şeyhi Kisbî Mustafa Efendi olduğu için bu isimle de kaydetmiş olabilir. Ayrıca Bor'da Mevlâna'yı sevenlerin ve dergâha bağlı olanların hayli çok oldukları anlaşılmaktadır. Dergâhın mensupları bugün unutulmuş olmalarına rağmen, Bor'da hâlen "Dede Efendiler", "Dede Çavuşlar", "Dede Hocalar" ve "Hacı Dedeler" ailesi mevcuttur. Dede Efendi ailesi önceden kalede oturuyordu.

Sultan Veled (1284-1312) ve Ulu Arif Çelebi (1312-1320) zamanında, hatta bundan sonraki ilk devrelerde çeşitli yerlerde kurulan mevlevihâneler o bölgenin idarecileri tarafından değil, Bor Mevlevihânesi gibi, bizzat Mevlevi halifeleri tarafından yaptırılmaktaydı. XVI. yüzyıldan sonra hükümdar ve vezirler de Mevlevi dergâhları inşa ettirmeye başlamışlardır¹³. Bor Mevlevihânesi, Ulu Arif Çelebi'nin oğlu Emir Adil Çelebi'nin (1350-1368), çelebilik makamında bulunduğu sırada yapılmıştır¹⁴.

Eretnaoğulları'nın mevlevilerle münasebetlerinin iyi olduğu anlaşılıyor. Bor Mevlevihânesi'nin inşa kitabesinde, Eretna Devleti hükümdarı Mehmet Bey'den büyük övgüyle söz edilmektedir. Aynı şekilde Sultan Alâeddin Eretna'nın da Sultan Veled'in oğlu Şemseddin Âbid Çelebi (1320-1338) ile münasebetleri olmuş ve Âbid Çelebi'nin çeşitli yardımlarını görmüştür¹⁵.

Mevlâna adına kurulan Mevleviliğin teşkilatlanmasında en önemli faktör Mevlevi tekkeleridir. İlk kurulan tekke, sonradan yapılan bütün tekkelerin merkezi olan ve "âstâne, huzûr, huzûr-ı Pîr" adlarıyla anılan Konya Mevlâna Dergâhı'dır. Mevlâna'nın sağlığında yapılan birkaç derviş hücresi, bu tekkenin nüvesini oluşturmuştur¹⁶.

Sultan Veled (1284-1312), Mevlâna (ölüm=1273) zamanında bir çekirdek hâlinde bulunan, fakat henüz kurulmamış olan Mevleviliği babası adına kurmaya, etrafa gönderdiği halifelerle bu tarikatı yaymaya koyulmuş ve Mevleviliğin başına geçmiştir. Sultan Veled zamanında Konya'dan başka Kırşehir, Amasya ve Erzincan'a

halifeler göndererek buralarda Mevlevi dergâhları açtırmış, fakat bunlar günümüze ulaşmamıştır¹⁷. Sultan Veled'in ölümünden sonra yerine geçen oğlu Ulu Arif Çelebi (1312-1320), hayatının önemli bir kısmını Anadolu'daki Türkmen Beylikleri'ni ziyaret etmekle geçirmiş ve Türkmen beylerinden bir kısmı müridi olmuştur. Ulu Arif Çelebi'nin zamanında Bayburt, Ilgın, Akşehir, Niğde, Denizli, Karaman, Tokat, Kütahya, Kastamonu, Manisa ve Afyon'da Mevlevi dergâhları yapılmış, fakat bunlardan günümüze gelen pek olmamıştır¹⁸.

Mevlevi tekkeleri "âstâne" ve "zâviye" olarak iki kısma ayrılır; âstâne, zâviyeden büyüktür. Bor Mevlevihânesi'nin de "zâviye" tipinde yapıldığını sanmaktayız. Mevlevi tekkeleri hemen daima geniş bir bahçe içine yerleştirilmiş ve bir yanında "hâmûş-hâne" (mezarlık), bir tarafında da şeyh ailesinin oturmasına mahsus "harem dairesi" vardır. Bahçenin ortasında genellikle "semâhâne" ve buna yakın bir yerde "mescid" bulunur. Aynı zamanda semâhânenin bir kısmı "türbe" olup, burada dergâhın şeyhleri gömülüdür; türbe, semâhânedden parmaklıkla ayrılmıştır. Semâhânenin arka tarafında derviş hücreleri ile servis hacimleri yer alır¹⁹. Mevlevi dergâhlarının genellikle ahşap malzemeden yapılmış olmaları, bunların orijinal biçimleriyle günümüze ulaşmasını engellemiştir. Bu nedenle Türk mimarisinde bir mevlevihânenin gelişimini izlemek çok güçtür²⁰.

Mevlevilik, ruhunu İslâm dininden; gelenek ve göreneklerini Türk kültüründen alan bir eğitim ve öğretim müessesesi olarak tasavvuf tarihimizde önemli görevler yapmıştır. Yüzyıllar boyunca sanat ile bilimi bir arada kaynaştıran mevlevihânelerin Türk kültürüne katkısı büyük olmuştur. Bu dergâhların çevresinde toplanan pek çok kişi güzel sanatların çeşitli dallarında öğrenim görmüş, bilimsel alanda kendilerinden övgüyle söz ettirmişlerdir. Mevlevi dergâhları, Türk-İslâm Dünyası'nın sosyal, kültürel, idari ve siyasi hayatında etkili olmuşlardır.

* Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

NOTLAR:

1. Borlu araştırmacı ve yazar rahmetli Halil Ataman'ın arşivindeki notlarda, 746 H./1345-46 M. tarihli kitabenin Hacı Kemal Camii'nin kitabesi olduğunu ve cami yıkılınca çeşmeye konduğu belirtilmektedir. Halil Ataman'ın özel arşivinden bizi haberdar eden ve faydalanmamızı sağlayan H.Emin Atlı'ya teşekkür ederim.
2. İ.H.Uzunçarşılı, "Sivas-Kayseri ve Dolaylarında Eretna Devleti", Belleten, XXXII/126 (1968), s. 161; İ.H.Konyalı, Âbideleri ve Kitabeleri ile Niğde-Aksaray Tarihi, I, İstanbul, 1974, s. 432; F.Sümer, "XIV. Yüzyılda Türkiye", Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı (14. Yüzyıl), İstanbul, 1977, s. 7; İbn Batuta Seyahatnâmesi'nden Seçmeler, Haz.: İ.Parmaksızoğlu, Ankara, 1981, s. 21; Halil Edhem (Eldem), Kayseri Şehri, Haz: K.Göde, Ankara, 1982, s. 137; İ. H. Uzunçarşılı, Anadolu Beyikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri, Üçüncü Baskı, Ankara, 1984, s.

- 155-156; K.Gürün, Türkler ve Türk Devletleri Tarihi, İkinci Baskı, Ankara, 1984, s. 450; K.Göde, Sultan Alâeddin Eratna, Ankara, 1990, s.21; K.Göde, "Eretnaoğulları" mad., Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, XI, İstanbul, 1995, s.295.
3. A.Galanti, Niğde ve Bor Tarihi, İstanbul, 1951, s. 8; İ.H.Konyalı, Abideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi, Konya, 1964, s. 59; F.Sümer, "Anadolu'da Moğollar", Selçuklu Araştırmaları Dergisi, I, (1970), s. 113,121,126; B.Spuler, İran Moğolları -Siyaset, İdare ve Kültür İlhanlılar Devri (1220-1350)-, Çev.: C.Köprülü, İkinci Baskı, Ankara, 1987, s. 388; Y.Yücel, Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar II : Eretna Devleti, Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti, Mutahharten ve Erzincan Emirliği, Ankara, 1989, s. 254-255; K.Göde, a.g.e., s. 41-45.
4. Bu notlar Halil Ataman'ın arşivinden alınmıştır.
5. F.Develioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Onbirinci Baskı, Ankara, 1993, s. 863.
6. K.Göde, a.g.e., s. 67.
7. M. Oflaz, XVI. Yüzyılda Niğde Sancağı, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1992, s. 133.
8. Bu bilgiler Halil Ataman'ın arşivinden alınmıştır.
9. H.Ataman, "Bor Hamamları", Yeşil Bor Gazetesi 1.5.1953, s. 1.
10. Bu notlar Halil Ataman'ın arşivinden alınmıştır.
11. E.Erol, "Veled Çelebi Zamanında Mevlevihâneler ve Çelebi'nin Şeyhlere Resmî Hitap Şekilleri", 7. Millî Mevlâna Kongresi, -Tebliğler (3-4 Mayıs 1993)-, Konya, 1994, s. 56-58.
12. Eylîya Çelebi Seyâhatnâmesi, V,Türkçelestiren: Z. Danışman, İstanbul, 1970, s. 80.
13. A.Gölpınarlı, Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik, İstanbul, 1953, s. 245.
14. S.Eraydın, Tasavvuf ve Tarikatlar, İstanbul, 1984, s. 207.
15. Ahmed Eflâkî, Âriflerin Menkıbeleri, II, Çev.: T.Yazıcı, Ankara, 1954, s. 447.
16. A.Gölpınarlı, a.g.e., s. 330; H.Özönder, Konya Mevlâna Dergâhı, Ankara, 1989, s. 86.
17. A.Gölpınarlı, a.g.e., s. 34,333; M.Önder, Mevlâna (Hayatı-Eserleri), Tercüman 1001 Temel Eserler Dizisi, No=7, s. 234.
18. A.Gölpınarlı, a.g.e., s. 333; M.Ç.Varlık, Germiyan-Oğulları Tarihi (1300- 1429) Ankara, 1974, s. 40; O.Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, Üçüncü Baskı, İstanbul, 1993, s. 601; F.Sümer, "Mevlâna ve Oğullarının Türkmen Beyleri ile Münasebetleri", Mevlâna'nın 700. Ölüm Yıldönümü Dolayısı ile Uluslararası Mevlâna Semineri, - Bildiriler (15-17 Aralık 1973 Ankara)-, Haz.: M.Önder, Ankara (Baskı Tarihi Yok), s. 47-51.
19. A.Gölpınarlı, a.g.e., s. 334,341-342.

20. E.Yücel, "Beşiktaş (Bahariye) Mevlevîhanesi", Sanat Tarihi Yıllığı, XII (1983), s. 161.